

1981-ci il dekabr ayının sonu, şaxtali bir qış günü idi. Universitetin "Kvant" kafesində Yeni il münasibətilə şənlik təşkil edilmişdi. İlqar, universitetin tələbə həmkarlar komitəsinin üzvü olan bir dostunun köməyiylə, şənliyə bilet əldə etmişdi. Rus bölməsində oxuyan tələbələr çoxluq təşkil etdiyi bu şənlikdə İlqarın, demək olar ki, tanıdığı adam yox idi. Ona görə də, o, təkəcə oturmaq diqqətlə ətrafı seyr edirdi. Onun oturduğu stolun ətrafında, digər stollardan fərqli olaraq, 4 deyil, 5 stul qoyulmuşdu. Stolun arxasında İlqardan başqa, heç kim yox idi. Çox keçmədi ki, İlqara bu şənliyə bilet düzəldən dostu, rus bölməsinin tələbəsi, milliyyətə erməni olan Stepan da gəldi. Onlar - Stepan, Artur və İlqarın tanımadığı iki qız onun oturduğu stolda əyləşdilər. Stepan üzünü İlqara tutdu: Sən məndən bilet xahiş edəndə artıq bütün biletlər satılmışdı. Yalnız bizim

İsaخان İSAXANLI,
Xəzər universitetinin prorektoru

xışlarından: Məni niyə dəvət etmədin? - sualını oxudu və səbirsizliklə növbəti musiqini gözləməyə başladı. Amma növbəti musiqinin qoyulması xeyli uzun çəkdi. Çünki bu arada aparıcılar bütün iştirakçılar arasında bir yarışma olacağını elan etdilər. Yarışmanın şərtlərinə görə, hər stoldan bir nəfər (bu bir nəfəri hər stolun sakinləri özləri seçirdilər) ya mahnı oxumalı, ya rəqs etməli, ya da şeir deməli idi. Aparıcıların müəyyən etdiyi bir nəfər növbə ilə stollara yənər və yarışma üçün seçilən iştirakçının adını qeyd edirdi. Həmin adam stola yaxınlaşanda Stepan birdən-birə heç kimlə məsləhətləşmədən dilləndi: "İlqarı yazın, şeir deyəcəm". Oğlan İlqarın adını qeyd edib dərhal da o biri stola yaxınlaşdı. Bu, o qədər sürətlə baş verdi ki, İlqar etiraz etməyə belə macal tapmadı. Onun sonrakı etirazları isə nəticə vermədi. Stepan: Sənin necə gözəl şeir dediyinə qulaq asmasam da, bilirəm. Bunu mənə Elxan deyib (Elxan İlqarın qrup yoldaşı idi və rus bölməsinin uşaqları ilə yaxınlıq edirdi). Ona görə etiraz qəbul edilmir. Bir də ki stolumuzdan, istənilən halda, bir çıxış edən olmalıdır. Məncə, içimizdə bu sahələrdə xüsusi bacarığı ilə seçilən yoxdur. Bir şeir de, canımız qurtarsın, - deyib müzakirəyə son qoydu. İlqar Nanaya baxdı, onun duyğularını, ruhunu yoxlamaq üçün yaxşı fürsət idi. Ümumiyyətlə, İlqarda belə bir fikir formalaşmışdı ki, hamı şeiri sevməli, poeziyadan zövq almalıdır. Bu keyfiyyətləri olmayanları açıq qınamasa da, bunu onların mənfi cəhəti kimi qəbul edirdi.

Yarışma başladı. Seçilən yarışmacılar bir-bir çıxış edir və onlara verilən alqış səsləri xüsusi yaradılmış jüri tərəfindən qiymətləndirilirdi. Çıxış edənlər, əsasən, ya rəqs edir, ya da mahnı oxuyurdular, cəmi iki nəfər şeir dedi. Növbə İlqarın stoluna çatdı və o, mikrafonu iki əlləri arasına alıb,

ları onu bir-bir təbrik etdilər. Bu zaman Gülya: Baxaq görək, nə bağışlayıblar, - deyərək maraqla içində hədiyyəni açmağa başladı - rəqs edən oğlanla qız! Belə fürsət ələ düşməzdi. İlqar Nanaya tərəf əylənərək pıçıldı: Tı luçşəə sura svəhennoqo korana! - deyib hədiyyəni ona uzatdı.

Təxminən iki saat sürən şənlik başa çatdı. Tələbələr dağılımağa başladılar. İlqar: Sən hara gedəcəksən? - deyərək Nanadan soruşdu.

- Əhmədlidə yaşayıram.
- Bizim ki yolumuz eynidir, mən də Əhmədliyə gedirəm.
- Doğrudan?
- Mən Ukrayna meydanının yanında, qardaşım gildə qalırım.
- Mən də bir az aralı - "Xəzər" univermağının yanında.
- Biz ki, lap qonşuyuq.
- Qərribə təsadüfdür.
- Təsadüflər təsadüfən olmur.
- Bəs necə olur?
- Təsadüflər zərurətdən irəli gəlir.
- Maraqlı fikirlərin var.
- Bu mənim fikrim deyil, filosoflar belə deyir.

Onlar avtobus dayanacağına yaxınlaşdılar. İlqar üzünü Gülyaya tutub: Bizim yolumuz eynidir, mən Nananı yola salacam, narahat olmayın, - dedi və uşaqlarla vidalaşdı. Gülya üzündə ikimənəli bir təbəssümlə: İlqar, bax ha, Nanaya sən cavabdehsən, - deyərək ələdi və ayrıldılar.

İlqar Nananı düz evlərinə - "Xəzər" univermağının yaxınlığındakı doqquzmərtəbəli binanın 2-ci blokuna qədər ötürdü.

- Səninlə tanış olmağıma çox şad oldum.

- Mən də. Hədiyyəyə görə çox sağ ol.

- Sabah saat neçədə universitetə gedəcəksən? Bəlkə, birlikdə gedək?

- Axı cədvəllərimiz fərqlidir.

BİR SEVGİ DASTANI

stolumuza əlavə stul qoydura bildim. Yerini darısqaldırsa, bağışla, - deyərək dostyana qımışdı və dərhal da: Ümid edirəm, bizimlə darıxmayacaqsan, - deyərək göz vuraraq qızları işarə etdi. "Hə, gəlin sizi tanış edim. Arturu tanıyırsan, bu Gülya, bu da...". Stepan sözünü bitirməyə macal tapmamış o biri qız əlini uzatdı və qərribə bir təbəssümlə, özünü təqdim etdi - Nana.

İlqar qızı çox diqqətlə, müştəri gözü ilə başdan-ayağa süzdü. Nana orta-boylu, nazıkbədənli, suyuşirin bir qız idi. Bir az uzunsov sifətinə tamamilə uyğun gələn, "şarlotta" stilində kəsilmiş şabalıdı saçları, enli, uzun qara qaşları, sıx kirpikləri, iri qara gözləri, ilk baxışdan bir az iri görünən, sadəf kimi parıldayan dişləri, baxışlarındakı səmimilik, üzündəki incə təbəssüm, gülərkən dodaqlarının kənarlarında əmələ gələn qəmzələr İlqarı, elə ilk baxışdaca məftun etmişdi. Dizindən bir qədər yuxarıda duran yasəmən rəngli donu onun bədəninə formasını bütün incəliyi ilə göstərirdi. Qulaqlarında, donun rənginə uyğun, yarpaqşəkilli sırğalar onsuz da gözəl görünən sifət cizgilərinə xüsusi gözəllik verirdi. İlqar ürəyində: Qəşəng qızıdır, görəsən, sevdiyi varmı? - deyərək öz-özünə sual verdi.

Şənlik başladı. Tələbələr rəqs etməyə meydana doluşdular. Stepan Gülyanı, Artur da Nananı dəvət etdi. Nana Arturun dəvətini qəbul edib ayağa duranda mənəli-mənəli gülümsəyərək, İlqara tərəf baxdı. İlqar onun ba-

adəti üzrə, bir qədər susdu və nəhayət şeiri deməyə başladı. İlqar auditoriyada rus bölməsi tələbələrindən çoxluq təşkil etdiyini bildirdi, ona görə də rus dilində şeir ifa etməyi qərara almışdı. O, tez-tez nəzərlərini Nanaya tərəf çevirir, sanki şeiri onun üçün söyləyirdi. Şeir bitdi, İlqar keçib öz yerində oturdu. Nananın şeirdən böyük zövq aldığı açıq-aydın hiss edilirdi. O, dodaqlarının altında şeirdən yadında qalan bir misranı pıçıldadı: "İlqar! Nə qədər gözəldir. Görəsən, bu sözlər hansı bəxtəvərin ünvanına deyilib". Stepan Nananın bu sualına özünəməxsus şəkildə cavab verdi: "Hər halda, o bəxtəvər sən deyilsən, Nana! Arxayın ola bilərsiniz. Çünki o sözlər müsəlman qızına deyilib". İlqar fürsətdən istifadə edərək: Bilmək olmaz, Styopa. Şairlər hərdəmxəyal olurlar, bir tərəfdən də ki eşq, sevgi nə müsəlmana baxır, nə də xristiana, - dedi. Deyəsən, İlqarın cavabı Nananı qane etmişdi. O, şıltaq bir təbəssümlə İlqara tərəf baxıb nə isə demək istədi, ancaq bu zaman mikrafonda aparıcının səsi eşidildi: "Əziz tələbələr! Yarışın qaydalarına görə, iştirakçıların çıxışları jüri tərəfindən qiymətləndirilmişdir. Jürinin qərarı ilə 7 nömrəli stol qalib elan olunur. Həmin stoldan çıxış edən səhnəyə dəvət edirik". İlqar hamının alqış sədaları altında səhnəyə çıxdı. Aparıcı onu təbrik edib bir hədiyyə təqdim etdi. İlqar qayıdıb oturdu, əlindəki hədiyyəni stolun üstünə qoydu. Yoldaş-

(hekayə)

- Sən cədvəlini mənə ver, qalanı mənim boynuma.

- Yaxşı. İndi üstümdə yoxdur, sabah verərəm.

- Onda səni sabah Neftçilər metrosunda gözləyəcəm.

- Saat 9-un yarısında.

- Hələlik. Sabaha qədər!

Bundan sonra, hər səhər İlqar metronun Neftçilər stansiyasında, marşrut taksilərin son dayanacağında Nananı qarşılayır və universitetə birlikdə gedirdilər. Onlar əvvəlcə metro ilə Bakı soveti stansiyasına gəlir, ordan da marşrut taksisi ilə universitetə gedirdilər. Dərsdən sonra da mütləq görüşür, birlikdə vaxt keçirirdilər. Nananın valideynlərinin hər ikisi evə axşam saat 6-dan sonra gəlirdi. İlqar isə qardaşığı gildə qalırdı. Qardaşının ömür yoldaşı Nərminə ona həmişə doğma münasibət bəsləmiş, onu sanki öz oğlu kimi, ailələrinin bir üzvü olaraq qəbul etmişdi. Ona görə də, İlqar burada özünü tam sərbəst hiss edir, heç bir qərriblik çəkmirdi. İlqar da, öz növbəsində, Nərminəyə bir böyük bacı və ya ana gözü ilə baxır, yeri gələndə, qardaşına demədiyi fikirlərini Nərminəyə açıq, onunla məsləhətləşir, ondan kömək istəyirdi. O, Nanaya olan hissləri haqqında da Nərminəyə danışmışdı. Hətta onun təklifi ilə Nananı evə də gətirmiş, Nərminə ilə tanış olmuşdu. Nərminə də bütün bunları bildiyindən İl-

qarın evə gec gəlməsini başa düşür, onu müdafiə edirdi. Odur ki, İlqarın dərindən sonra görüşüb vaxtlarını birlikdə keçirmələri üçün, demək olar ki, heç bir maneə yox idi.

Şənbə-bazar günləri dərs olmadığından (həm də həmin günlərdə Nananın valideynləri evdə olurdular) onlar görüşə bilmirdilər. Lakin İlqar uzaqdan da olsa, Nananı görmək istəyirdi. Ona görə də, Nanagilin yaşadığı binanın yanına gəlir, oralarda gəzişərək, Nananın balkona çıxmasına ümid edirdi. Nanagilin evlərinin yaxınlığında, çökəklikdə bir ağaclıq vardı. Orada, digər ağaclardan xeyli aralı, tənha bir ağac ucalırdı. İlqar mehrini həmin tənha ağaca salmışdı. Darıxanda o, ağacın yanına gəlir, sanki, onunla dərhləşirdi. Ağacın yanından baxanda Nanagilin balkonu görünürdü və İlqar, Nananın balkona çıxıb-çıxmayacağını bilmədən, bəzən saatlarla orada gözləyir, gözlərini balkondan çəkmirdi. Bu tənha ağac İlqarın təsəlli yeri idi, o, bu ağac haqqında heç vaxt Nanaya heç nə deməmişdi.

İlqar Nanaya o qədər bağlanmışdı ki, bir gün belə onu görməsə, dura bilmir, onun üçün darıxırdı. O hətta universitetdə dərsərsə tənəffüs zamanı belə Nananı görməyə can atır, onun yanına qaçırdı. Onun Nanaya olan məhəbbəti artıq universitetdə (elə kənar da) onu tanıyanlara - hamıya məlum idi. İlqarın başqa millətdən olan bir qıza qarşı məhəbbətinə münasibətlər müxtəlif olsa da, İlqar heç bir fikrə ciddi məhəl qoymurdu. O, Nananı bütün ruhu, bütün varlığı ilə sevirdi.

İlqarın bibisi qızı Xuraman da universitetdə oxuyurdu. Onların çox yaxşı münasibətləri var idi. Xuraman İlqardan dörd yaş böyük idi, onu kiçik qardaşı kimi sevirdi. İlqar da Nana ilə tez-tez Xuramangilə qonaq gedirdi. Ümumiyyətlə, İlqar Nananı öz yaxınları və qohumları ilə tanış etməkdən zövq alırdı. Ona görə də, vaxtaşırı özünə yaxın hesab etdiyi və onun Nanaya məhəbbətinə hörmətlə yanaşan qohumları ilə gedib-gəlirdi. Ən çox getdiyi yer də Xuramangil idi. Xuraman Vidadi küçəsində, sanki tələbələrə kirayə verilmək üçün tikilmiş, təxminən 20 kvadrat metrlik, pəncərəsi birbaşa küçəyə baxan, bir otaqdan və kiçik mətbəxdən ibarət olan bir mənzildə rəfiqəsi ilə qalırdı.

Dərsdən sonra İlqar: Gəlsən Xuramangilə gedək, xeyli vaxtdır getmirik, - deyərək Nanaya müraciət etdi. Nana etiraz etmədi: "Amma çox qalmayacaq, mən bu gün evə bir az tez qayıtmalıyam. Gəncədə yaşayan bibim bizə gələcək. Anam da məktəbdən icazə alıb, evə tez qayıdacaq". İlqar: Narahat olma, bir-iki saat oturub çıxarıq, - deyib Nananın əlindən tutdu, onlar Xuramangilə gəldilər. İlqar yolüstü şirniyyat mağazasına girdi və çox sevdiyi bir "Nağil" tortu aldı.

Xuramanın rəfiqəsi qonaqları gülərlə qarşıladı: "Keçin, keçin, xoş gəldiniz, Xuraman indicə gəlir, çörək almağa getdi". İlqar otağa keçdi. Çox keçmədi, Xuraman qayıtdı, rəfiqəsinə: Sevinc, zəhmət olmasa, bir çay qoy, - deyib özü də stolun üstündəki kitab-dəftərləri yığırdırmağa başladı.

Süfrəyə çay gəldi. Şirin-şirin söhbətə başladılar. Söhbət o qədər uzandı ki, birdən Nana saatına baxıb, həyəcan içində: İlqar, yaman gecikdik, biz getməliyik, - deyərək ona müraciət etdi. İlqar ayağa durdu: Hə, tamam unutmuşdum. Bu gün Nananın anası evə tez qayıdacaq, o, anası gələndə kimi evdə olmalıdır, - deyib Nananın əlindən tutdu. Onlar qapıya tərəf gətdilər.

(Davamı 9-cu səhifədə)

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Bu zaman Sevinc elə bil şirin söhbətin vaxtsız kəsildiyindən narazı halda, dilləndi: "Vallah, bilmirəm, siz nə vaxta kimi belə gizlənə-gizlənə görü-şəcəksiniz. Buna bir son vermək lazımdır. Sevən qəlblər belə ürkək olmamalıdır, istədiyi zaman görüşməli, sevib-sevilməlidir. Düz demirəm, İlqar? Artıq nə vaxtdır ki, bir-birinizi sevirsiniz, elçi göndər, bu qorxu-hürkü də bitsin. Amma elçiliyi bizi də çağırmağı unutma ha!" Hamı ürəkədən güldü və onlar xoş əhvali-ruhiyyə ilə evdən çıxdılar.

* * *

Dördüncü kursun yaz imtahan sessiyası başa çatmaqda idi. İlqarla Nana Dağüstü parkda, sakit bir tərəfdə, yaşıllığın üzərində oturub söhbət edirdilər. İlqar başını Nananın dizlərinə üstünə qoyub uzanmış, Nana isə onun uzun, qara saçlarını tumarlayır, İlqarın sevgidolu sözlərindən xumarlanırdı. Bir az şirin-şirin söhbət etdikdən sonra İlqar: İmtahanları necə, verə bilirsənmi? - deyərək soruşdu. Nana: "Bütün imtahanları vermişəm, amma fizika imtahanından bir az qorxuram, deyəsən yaxşı hazırlaşmışam". Sonra da dərhal: Bunun da ən böyük günahkarı sən sən, - deyib yumruğunu sıxdı zarafatına bir neçə dəfə İlqarın kürəyinə vurdu. Onun bu hərəkətlərindən böyük zövq alan İlqar ürəyində bir planı varmış kimi: Narahat olma, mənim səni kəsilməyə qoymaz, - deyib onu qucaqlayaraq sinəsinə sıxdı.

İlqar Fizika kafedrasına gəlib qapını açdı: "Fərrux müəllim, bir dəqiqə olarmı?" Fərrux müəllim əli ilə "gəl" işarəsi verdi. Fərrux müəllim universiteti, 5-6 il əvvəl bitirmiş, tez bir zamanda da namizədlik dissertasiyası müdafiə edib universitetdə işləməyə başlamışdı. Cavan olmasına baxmayaraq, mülayim xasiyyəti və təvazökar bir təbiəti vardı və bu xüsusiyyətləri ona tələbələr arasında hörmət qazandırmışdı. İlqar bütün gənclik hisslərini ona açdı və Nanaya imtahanda kömək etməyi xahiş etdi. Deyəsən, Fərrux müəllim də tanımadığı bir gəncin öz sevgi hisslərini ona açmasından xeyli məmnun qalmışdı və əlini İlqarın çiyinə qoyaraq xoş bir təbəssümlə: Narahat olma, qoy hazırlaşsın, - dedi.

İlqar səhər saat 8-də Bakı Soveti metrosunun yaxınlığında yerləşən, xalq arasında Pasaj adlanan bazara gəldi. Ürəyindən keçən gülləri tapa bilmədiyindən gül satanlardan birinə yaxınlaşıb bir qədər söhbət etdikdən sonra 11 ədəd uzunluğu, təxminən 70-80 santimetr olan (Nana uzun sapaqlı gülləri sevirdi) qızıl güllər sifariş etdi. Səhəri gün onun gözlədiyindən də xeyli gözəl gül buketini görən İlqarın kefi kökəldi və o, gülləri götürüb birbaşa universitetə getdi. Bu gün Nana son imtahanı - fizika imtahanını verməli idi. İlqar tələsik addımlarla imtahan otağına tərəf getdi. Elə bu an Nana çıxdı, "5" deyib sevinərək rəfiqələrinə sarıldı. İlqar özünü yetirdi. Nananın rəfiqələrindən biri - Rəna İlqarın əlindəki gülləri görüb: Nə gözəl güllərdir, mən də bu güllərdən istəyirdim, - deyərək, gülümsəyərək İlqara baxdı. Bu zaman Gülya: İştahan pis deyil, lakin belə güllərin olması üçün əvvəlcə belə bir İlqarın olmalıdır, sən də ki, hardadır elə bəxt, - dedi və bütün qızlar hündürdən gülüşdülər. İlqar gülləri Nanaya verdi. Nana çox sevgi qızıl güllərin bihüşədicə qoxusunu nəzərəcarpacaq bir əda ilə içinə çəkdi (bu onun İlqara özünəməxsus minnətdarlığı idi) və bir qədər maraqlı içində dedi: "Bilmirəm, niyə Fərrux müəllim

BİR SEVGİ DASTANI

məndən heç nə soruşmadı, zaçot ki-taçmanı alıb qiymətini yazdı".

* * *

Martın 8-i yağışlı bir gün idi. İlqar qəti qərara gəlmişdi, bu gün Nananın valideynlərinə onu sevdini və evlənmək istədiyini bildirəcəkdi. İki gün əvvəl İlqar bu fikrini Nanaya demiş, lakin o buna razı olmamışdı: "Hələ vaxtı deyil, atam məsələdən bir az xəbərdar olsa da, bunu ciddiylə almır, bu şəkildə qətiyyətlə razılığını verməz". İlqar Nananın fikri ilə sanki razılaşdığını bildirəndə, öz qərarında qəti idi.

Saat təxminən 11 idi. İlqar əlində gözəl bir gül buketi liftin düyməsini basıb altıncı mərtəbəyə qalxdı. Əlindəki şəmsiyyəyə ona mane olmasın deyərək onu liftin yanında divara söykədi, bir neçə pillə aşağı enib qapının zəngini çaldı. Qapını Nananın anası Svetlana Mixaylovna açdı. O, İlqarı görcək bir az çətinliklə, bir az da sanki qərribə maraqlı içində: Seryoja, səni istəyirlər, - deyib azca yana çəkildi. Bu zaman Nana təlaş içində öz otağından çıxdı. İlqarı gördükdə yerində donub qaldı, nə deyəcəyini bilməyib hirsli halda otağına qaçırdı. İlqar əlindəki gül buketini belə ona verməyə macal tapmadı. İlqarın pis vəziyyətdə qaldığını hiss edən Svetlana Mixaylovna bir addım irəli atdı, təşəkkür edib güllü götürdü, Nananın otağına keçdi və tez də geri döndü. O biri otaqdan: Kimdir? - deyərək səs gəldi və uzunboylu, yaraşlıq bir kişi qapıya yaxınlaşdı.

Nananın atası adi insanlardan biri idi. O, avtobus parkında çilingər işləyirdi. Öz işinin əsl ustası idi və iş yerində hörmət qazanmışdı. Halal çörək yeməyi hər şeydən üstün tutan Serqey Radionoviç ailədə ciddi söz sahibiydi. Ömür yoldaşı və hər iki qızı (Nana onun böyük qızı idi, kiçik qızı Nelli Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunda oxuyurdu) onun bir sözünü iki eləməzdi.

Nananın atası İlqarı hörmətlə qarşıladı, içəri dəvət etdi. Onun hərəkətlərindən və soyuqanlı davranışından hiss edilirdi ki, İlqarın onlara gələcəyi haqqında məlumatı var imiş (Nana bu ehtimalın ola bilməyəcəyini göz önünə alıb bu haqda anasını xəbərdar etmiş, Svetlana Mixaylovna da ərinə demişdi). Çay gətirdilər və Nananın atası üzünü İlqara tutaraq ciddi görkəmlə: Buyur, cavan oğlan, səni dinləyirəm, gələcəyini məqsədi nədir? - deyərək soruşdu və heç imkan vermədən dərhal da davam etdi: "Əslində niyə gəldiyini bilirəm. Amma diqqətlə mənim sözlərimə qulaq as. Mən sevginin qətiyyətlə əleyhinə deyiləm. Əleyhinə olduğum başqa bir şey var. Sənin ailən azərbaycanlı, biz isə erməni ailəliyik. Bizim dilimiz başqa, dinimiz başqa, adətlərimiz fərqlidir. Siz heç bir zaman xoşbəxt ola bilməzsiniz. Bəlkə də dediklərimi qəbul etməyəcəksən, lakin bu bir həqiqətdir. Sən o nağıllara, əfsanələrə aldanma, həyat daha konkret, daha sərtir. Mən hər şeyi bilib-bilə qızımın həyatını təhlükəyə ata bilmərəm".

Serqey Radionoviç bu son sözlərini çox konkret və sərt şəkildə desə də, İlqar özünə inamlı şəkildə dilləndi: "Mən sizin düşüncələrinizə hörmətlə yanaşıram, narahatçılığınızı da başa düşürəm. Dil, din, adət... bunların hamısını insanlar düşünüb yaradıblar,

məhəbbət isə Tanrı tərəfindən verilmiş hissdır. Tanrı da ki, birdir. O, bütün xalqların Tanrısıdır, sizin də, bizim də".

Serqey Radionoviçin sifətində və gözlərində bir az qəzəb hiss olunsada, o, İlqarın sözünü kəsmir və diqqətlə dinləyirdi. İlqar isə Nananın atasının ona danışmaq üçün imkan verdiyindən cürətlənir və ürəyində bu gələcəyini uğurla nəticələnməyinə ümidini itirmirdi: "Dil başqa, din başqa, adətlər fərqli olsa da, bütün insanlar eyni səma altında, eyni məqsədlə - xoşbəxt olmaq üçün yaşayırlar, məqsədlərinə çatmaq üçün doğru hesab etdikləri hər şey uğrunda eyni duyğularla mübarizə aparırlar. Biz Nana ilə bir-birimizi sevirik, qəlbimiz eyni hisslərlə vurur, eyni arzularla yaşayırıq. Hansı adətlə, hansı qayda-qanunla evlənməyin də mənim üçün heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Təki sevdiyimə qovuşum".

İlqarın bu sözlərindən sonra Serqey Radionoviçin üzündə yaranan istehzalı təbəssümü belə oxumaq olardı: "Mən nə deyirəm, bu nədən dəm vurur!". Serqey Radionoviç: Bura bax, cavan oğlan, sən, deyəsən, mən de-

yənləri anlamadın, ya da anlamaq istəmirsən. Bir az daha konkret deyim. Mənim iki deyil, on iki qızım olsa, birinin də başqa millətdən biri ilə evlənməsinə izin vermərəm, - deyərək hirsli halda ucadan dilləndi: "Sveta, Nananı bura çağır".

Svetlana Mixaylovna, Nana və kiçik bacısı Nelli içəri girdilər. Otaqda ki ab-havanın kifayət qədər gərgin olduğu heç kimin gözündən qaçmadı. İlqar da çəyib-qalmışdı, sakit-sakit söhbət etdikləri yerdə birdən ortaliğin belə qarışması onu da çəyirdi. Serqey Radionoviç sət baxışlarla: "Nana, bu cavan oğlanı tanıyırsan! Nə üçün gəldiyini də, mənim bu məsələyə münasibətimi də bilirən. İndi seçim sənindir. Ya bu dəqiqə onunla birlikdə çıxıb gedirsən, ya da ona de ki, o çıxıb getsin".

Bu sözlərin nə qədər sərt, nə qədər amirane şəkildə deyilməsinə baxmayaraq, İlqar sanki sakit və təmkinli görünürdü. O, Nananın onu sevdiniyə əmin idi və indi atasının bu sözlərindən sonra Nana ilə birlikdə əl-ələ verib qapıdan necə çıxacağına xəyalını qurmağa başlamışdı. Elə bu an yenidən Serqey Radionoviçin səsi eşidildi: "Sənə deyirəm, eşitmirsən?".

Svetlana Mixaylovna ərinə sakitləşdirməyə çalışsa da, mümkün olmadı: "Yox, bu məsələ elə indi, burda bitməlidir", - deyərək atası Nanadan istədiyi cavabı tələb edirdi. Belə bir seçim qarşısında qalacağını, yəqin ki, heç vaxt ağına belə gətirməyən qız çəyib qalmış, nə deyəcəyini, nə edəcəyini bilmirdi. Yalvarış dolu nəzərlərini anasına dikərək ondan məsələyə müdaxilə etməsini istədi: "Ana...". Lakin o, sözünü bitirə bilmədi, atasının səsi qulaqlarında cingildədi: "Burda qərarı mən verirəm, başqa heç kəs". Nana çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdı. Bir tərəfdə ailəsi, digər tərəfdə isə bütün varlığı ilə sevgi insanı. O, ələcsiz şəkildə iki əli ilə üzünü tutub ağlamağa başladı və heç bir söz demədən qaçaraq otaqdan çıxdı. Bir anlığa ortaliğa sakitlik çökdü. Nə baş vermişdi? Serqey Radionoviç istədiyi cavabı almamasına baxmayaraq, İlqar da gözlədiyi cavabı eşitməmişdi. İlqar həmin anda məntiqlə düşünməkdən uzaq idi, o, bircə şey düşünürdü - hadisələr onun gözlədiyinin əksinə cərəyan etmiş, sevgi qız dar ayaqda onu seçmişdi. Bu, İlqara çox pis təsir etmişdi, sanki onun qüruruna toxunmuşdular. Artıq burda qalmağın mənası yox idi və o, quru səslə "sağ olun" deyib evdən çıxdı.

* * *

Bu hadisədən sonra İlqar bir müddət Nananı görmədi. O, bu aralarda universitetə də getmir, vaxtını şəhərdə tək-tənha keçirirdi. Nana da universitetə gəlmir və İlqarı görməyə can atmırdı. Bir tərəfdən, onun razılığı olmadan, İlqarın özbaşına evə gəlməsi və ortaliği bu qədər gərginləşdirdiyi üçün ondan çox incimişdi, digər tərəfdən də, baş verənlərdən sonra onunla nə danışacağını, olub-keçənləri necə izah edəcəyini bilmirdi. O, əslində, heç bir qəbahət iş görməmişdi, məhəbbətinə xilaf çıxmamış, atasının sözü ilə İlqara "yox" deməmişdi. Buna baxmayaraq, ilk addımı ata bilmirdi və hər şeyi sanki İlqarın öhdəsinə buraxmışdı. Digər tərəfdən də, baş verənlərdən sonra bir də İlqarla görüşməyəcəyi ilə bağlı atasına söz vermişdi. Onların yenidən görüşmələrindən atası xəbər tutsaydı, ailədə nələr baş verə biləcəyini o, yaxşı bilirdi.

Bu hadisədən, təxminən, bir ay keçmişdi. Axşam idi. İlqar metrodan çıxıb evə tərəf gedirdi. Blokun girəcəyində ayaq saxladı, başını qaldıraraq göyə baxdı. Göyün üzünü ulduzlarla dolu idi. Ay - göydəki sarı mələk hər tərəfi özünün füsunkar işığına qərək etmişdi. Bir az aralıdan, həyəət evləri tərəfdən it hürüşləri eşidilirdi. Bu mənəvəri diqqətlə seyr edən İlqarın ürəyi qubarlandı, xəyalında Nananın surətini canlandırdı, uzaqdan da olsa, onu görmək istədi. Evə getməyib, birbaşa tənha ağacın altına gəldi. Nanagilin balkonuna sarı baxdı. Balkon qaranlıq olsa da, ayın işığı Nananın silüetini açıq-aydın təsvir edirdi. Bu an İlqar elə darıxdı ki, sanki illərdir Nananı görməmişdi. Ürəyində onu olub-keçənlərlə bağlı nahaq yerə suçladığını düşünməyə başladı. Uzun müddət oturub fikirləşdi və nəhayət, səhər Nana ilə görüşüb baş verənləri müzakirə etmək qərarına gəldi.

(Davamı var)